బండపాటు

జనం మూగేశారు. గొడవ పెద్దదయేటట్టుంది. కొండలచుట్టూ రాళ్ళు కొడుతున్న చప్పుళ్ళు ఆగిపోయాయి. ఎక్కడపని అక్కడ ఆపేసి అంతా గుమిగూడి పోతున్నారు.

శవాన్ని గుడిసెకు చేర్చడమైంది. తరవాత తతంగమంతా తొందర తొందరగా అయిపోతున్నాది.

"నానే సెర్లోపడ్డం దేముడో!" అని పార్వతి ఒకడే ఏడుపు ఏడుస్తున్నాది. చచ్చినవాడి పెళ్ళాం పార్వతి సర్వసన్నద్ధం అయిపోయింది. అప్పుడు దిగిపడ్డాడు నాగన్న. అంతవరకూ కనబడనివాడు అప్పుడు ఊడిపడ్డాడు.

"పనిచేస్తూ సచ్చాడు! పని సేయించినోణ్ణి నిలదీసి అడగొద్దా!" అని ప్రశ్నించాడు నాగన్న. కాస్త నోరున్నవాడు నాగన్న.

"రెడ్డొచ్చాడురా మొదలెట్టండి మళ్ళా" అన్నాడు గుంపులోంచి వొకడు.

"సచ్చినాడు నెగుస్తాడా? బేగి కానీయండి" అన్నాడు మేస్త్రి సత్యం. సైకిలుమీద జారబడి నిలబడి పనంతా చకచకా చేయించేస్తున్నాడు. మేస్త్రి మేసినట్టే ఉంది.

"నామాట యినిపించుకున్నావా?" అని రొకాయించి అడిగాడు కాస్త నోరున్న నాగన్న.

"రామిగాణ్ని కంట్రాక్టరు సంపినాడురా! బండ దొర్లుకొచ్చింది. ఆడి బుర్ర బద్దలైంది. సావు అనాగుంది, సచ్చాడు" అన్నాడు మేస్త్రీ సత్యం.

ముందురోజు సాయంత్రం కొండమీద చాలాచోట్ల బ్లాస్టు చేశారు. బద్దలైన బండలన్నీ కిందికి జార్చేశారు. మర్నాడు పొద్దున్న కొండొద్దున

అంతా రాళ్ళు కొట్టుకుంటున్నారు. కొండమీంచి చిన్న బండరాయి పట్టు తప్పి జారిపడ్డాది. ఇసక్కొండి రాయి. గురిపెట్టి రామిగాడి నెత్తిమీద పడ్డాది. బండా ముక్కముక్కలైపోయింది. రామిగాడి బుర్రా ముక్క ముక్కలైపోయింది. తారని చచ్చి కూలిపోయాడు. వాడి పుణికెలోంచి కొబ్బరిపువ్వులాగ మెదడు బైటకొచ్చేసింది. మోచెయ్యి తెగిపోయి రెండు గజాల అవతల ఎగిరి పడ్డాది. తెల్లగా రెండెముకలు బైటకొచ్చి వాటి చివర ఐదు వేళ్ళతో చెయ్యి చెయ్యిలాగే ఉంది.

"నానేసెర్లో పడ్డందేముడో!" అని ఏడుస్తున్నాది పార్వతి. దాని వెనక ఏడవడానికెవరూ లేరు. ఏకాకిగా కాకిలా గోలపెడుతున్నాది.

"దానేడుపు యింటున్నావా? దాని గతేంగాను?" అనడిగాడు కాస్త నోరున్న నాగన్న.

"ఒరే నీకు నోరుందిరా! బుర్ర మాత్రం నేదు!" అన్నాడు మేస్త్రీ.

"కంట్రాక్టరుని ఇంకెప్పుడడుగుతావు?"

"అవన్నీ అయినాయిరా. నెగు నెగు. పొద్దునేచిపోతోంది" అన్నాడు మేస్త్రి సత్యం.

"కంట్రాక్టరు డోలు చించుతానన్నాడు సత్తెం" అన్నాడు వెంట వున్న వో పనివాడు.

"వొడుల్తామురా? ఎర్రప్పా?" అన్నాడు మేస్త్రి.

"పాకలో ఉంది బేగెళ్ళు" అన్నాడు మరో పనివాడు. పాకనగానే పరిగెట్టేడు నాగన్న. మాటలకైతే కాస్త నోరుంది కాని నాగన్నకి సారా కయితే పెద్దపులంత నోరుంది. పాకనిండా జనమే. ఎవడి పట్టుకొద్దీ వాడు పట్టేస్తున్నాడు.

గుడిసెలమధ్యా రోడ్డుమీదజనం యీనేశారు. రోడ్డుమీద టీ కొట్లలో పాలైపోయి టీ ఎవరిదగ్గరా లేదనేశారు.

మేస్త్రీ నిముషాలమీద ఏర్పాట్లు చేశాడు. అన్నీ సిద్ధంగావున్నాయి. మరిచిపోయిందొకటిలేదు. పాడిమీదికి శవాన్ని ఈడ్చేశాడు. డప్పులు బజాయించడం మొదలెట్టేరు. డోళ్ళు ధణుతు లెగరగొడుతున్నారు. నలుగురూ

నాలుక్కొమ్ములూ కానేశారు. శవంముందు ఏభైమంది తాళాలు మోగిస్తూ భజన అందుకున్నారు. శవం రోడ్డెక్కింది. నడక జోరెక్కింది.

"నా నే సెర్లో పడ్డం దేముడో!" పార్వతి యేడుస్తూ వెంటబడాది. నలుగురాడవాళ్ళు పట్టుకుని గుడిసెలోకి లాక్కుపోయారు.

"ఎంత ఘోరమైపోయింది" అన్నాడొకడు.

"కొత్తేటిరా?" అన్నాడు ఇంకొకడు. కొత్తేంకాదు. సామాన్యంగా కొండలంతటా ఉంటున్నదే ఈ చావులు. ఒక్క ఈ కొండే సంవత్సరానికి ఐదారుగుర్ని బలి పుచ్చుకుంటున్నాది. బండలపాటు బండగా చేస్తారు. బండపాటుకి చచ్చేవాడు చస్తాడు. ఆ పూట రామిగాడొక్కడే ఉన్నాడా? వాడిపక్క పాతిక ముప్పై మంది పనివాళ్ళు ఆడా మొగా ఉన్నారు. వాడి బుర్రమీదే ఎందుకు పడాలి? చావుంది చచ్చాడు. పడవలసి ఉంది పడ్డాది. జాగ్రత్తలు తీసుకోడానికి ప్రభుత్వం కొండలమీది కొస్తుందా?

"భద్రంగా ఉండు పార్వతీ. ఏడవకు తల్లీ." అంటూ మేస్త్రీ సత్యం జాగ్రత్త చెప్పేడు.

"తెలుసు సత్తెం, సూస్తాములే" అన్నాది కని పెడుతున్న కనకమ్మ. తాపీగా సత్యం చుట్ట ముట్టించాడు. వాడి గుండెలమీద బరువుకాస్త తగ్గింది. శవం వందగజాలు వెళ్ళిపోయింది. వెంట వెళ్ళారు వెయ్యిమంది.

"దబ్బే కనకమ్మా! డబ్బుపోతే డబ్బు రాదు." అన్నాడు సత్యం. రామిగాడు చచ్చేడనగానే పదిమందిని వెంటపెట్టుకుని సైకిళ్ళమీద కంట్రాక్టరు దగ్గరికి పరిగెట్టేడు సత్యం. కంట్రాక్టరుని మామ్మూలుగా బెదిరించలేదు. రామిగాడు చావుకి కంట్రాక్టరే కారణం. బ్లాస్టు చేసే పద్ధతి ఏమీ సవ్యంగా లేదు. కంట్రాక్టరు ఏ జాగ్రత్తా తీసుకోవడంలేదు. కంట్రాక్టరు కంగారుపడలేదు. సత్యాన్ని పట్టుకున్నాడు—సాఫీగా పనిచేయించమన్నాడు.

సత్యం తిరిగొచ్చి పార్వతికి మూడువందల రూపాయలు మూడంటే మూడు నోట్లు తెచ్చి, గుడిసెలోకి తీసుకెళ్లి ఇచ్చేశాడు. పదిమందిలో ఆడవలసిన మాట పదిమందిలో ఆడాలి. పార్వతి కొంగుకి గట్టిగా ముడి వేయించి, బొడ్డులోకి దోపించాడు. సత్యానికి కంట్రాక్టరు ఎంత ఇచ్చాడో ఎవరికీ తెలియదు. దహనానికెంతో, తాగుడు కెంతో వివరాలు తెలియవు.

మేసే ఉంటాడు మేస్త్రీ. మేసినా పార్వతికి ఘనంగానే ముట్టచెప్పించాడు. వెనక వుప్పరరాముడు చచ్చినప్పుడు ఈ కంట్రాక్టరే ఏభై రూపాయలు పెళ్ళాం చేతిలో పెట్టి మెల్లగా జారిపోయాడు. అటువంటిది సత్యం మూడు వందలు ఇప్పించాడు. అందుకే పార్వతిని భద్రంగా ఉండమన్నాడు.

"ఎదవడబ్బు! డబ్బు పోతే డబ్బొస్తాది. మనిషి పోతే మనిషి వస్తాడా?" అన్నాది కనకమ్మ.

"డబ్బుపోతే డబ్బురాదు. పడ్డపాటంతా పొట్టకిసాలదు. కొండంతా పిండి చేసినా మూడొందలు కళ్ళసూడవు. మొగుడుపోతే మరో మొగుడు వొస్తాడు!" అన్నాడు మేస్త్రీ సత్యం.

"నీ జిమ్మడ ఎంతమాటన్నావు!" అన్నాది కనకమ్మ.

"నే నన్నది నిజం! డబ్బుపోతే డబ్బురాదు. వొయిసులో ఉంది. మరో మొగుడొస్తాడు."

"నిజఁవేఁ! కాని నువ్విప్పుడఅండం బాగానేదు."

"నువ్వూ నేనూ అనుకోడానికేం?"

"పార్వతితోటీ అంటావు. ఇప్పుడు మన గుండె కాయలు - నీరే కాదులే - అందరివీ అనాగ పనిచేస్తున్నాయి."

"నాలుగు పొద్దులు పోతే నువ్వే అంటావు. కుర్రాడు బుద్ధిమంతుడు బుద్ధిగా పెళ్ళాడు పార్వతీ అని"

"నిజఁవేఁ! నోకమలాగుంది. మనమెవ్వరమూ సెప్పనక్కర్లేదు. అదే కట్టుకుంటుంది. సచ్చినాడుకాక దానికి మరో మొగుడు ఉండనే ఉన్నాడు!" అన్నాది కని పెడుతున్న కనకమ్మ.

"నన్నన్నావు! నువ్వెంతమాటన్నావో?"

"ఉన్నమాటనేశాను!"

"దాన్ననకు. నీ మాటోటి సెప్పు? నువ్వేటి సేసినావు?"

"సెయ్యవులిసిందే సేసినాను. అందర్నీ సెయ్యమనే సెపతాను" అన్నాది ధైర్యంగా కనకమ్మ. ఇద్దరు పిల్లల తల్లి అయినాక కనకమ్మ మొగుడు చచ్చిపోయాడు. పిల్లల్ని తల్లి కప్పచెప్పి మారుమను వొచ్చింది.

శవం వెళ్ళిపోగానే జనం చప్పబడి పోయారు. సత్యం సైకిలెక్కి వెంట వెళ్లాడు.

అప్పుడు పాకలోంచి బైటపడ్డాడో ముసిలాడు. పీకమొయ్యా తాగే శాడు.

"సత్తెం ఈః సావుకి మాబాగా నేసినాడు!" అని చేటంత మొహంతో మెచ్చుకున్నాడు.

"నోరు మూసుకో ముసిలాడా! సచ్చినాడు కు్రాదని యేడుపు కాదు! పీకమొయ్యా పోశారని సంబరం!" అన్నాదో యిల్లాలు.

"నానే సెర్లోపడ్డం బాబో!" అంటూ గుడిసెలో పార్వతి యేడుస్తున్నాది. గుడిసెనిండా గుడిసెచుట్టూ గుమిగూడారు ఆడవాళ్ళు.

మధ్యాహ్నం పన్నెండుకి అంతా చల్లబడిపోయింది. కట్టెని కట్టెలకి అప్పచెప్పి వాళ్ళు కడిగేసుకొన్నారు.

రోజంతా తందనాలాడుతూ పనులు మానుకొన్నారు.

వారం తిరక్కుండా దిగిపడ్డాది చచ్చినవాడి తల్లి చామాలు. చామాలు కొడుకుని చూసి ఐదారేళ్ళయి పోయింది. ఒక్కనాడు కొడుకునీ కోడల్నీ చామాలు సుఖంగా బతకనిచ్చింది కాదు. దాని పోరు పడలేక రామిగాడు పార్వతిని వెంటబెట్టుకుని కొండల మధ్య రాళ్ళు కొట్టుకుంటూ బతికాడు. గుడిసెలు చేరగానే గుండె బాదుకుంటూ చామాలు ఏడుపు మొదలెట్టింది.

"వొచ్చినావాఁ చామాలూ! ఇక్కడ నీ ఏడుపు ఇనే వోళ్ళెవరు?" అన్నాది కనిపెడుతున్న కనకమ్మ.

"కోడలునేదా తల్లే" అని రాగంతో ఏడుస్తున్నాది.

"పనినోకి పోయింది."

"శబాసు! పనినోకి పోయిందా? ఎంత మోరం!" అన్నాది చామాలు.

"దాని కష్టానికున్నారా? సుఖానికున్నారా? ఒక్కత్తి గుడిసెలో ఉంటే పిచ్చెత్తిపోదా? మావేఁ పనిలోకి ఈఃడ్చుకెళ్ళాము. నాల్గు రాళ్ళు వస్తాయి" అన్నాది కనకమ్మ.

"మీరంతా గుడుసోళ్ళమ్మా! మాము సత్తెకాలపోళ్ళం" అన్నది చామాలు. పనిలోంచి తిరిగొచ్చిన పార్వతికి అత్త మొహం కనబడ్డాది.

"నా నేసెర్లో పడ్డం అత్తో" అంటూ ఏడుపు మొదలెట్టింది. వరసలు వరసలు పెట్టి ఏడవడం చాతకాలేదు. ఎప్పుడూ ఒకే ఏడుపు ఏడుస్తున్నాది.

"నానే బందలోపడ్డం కోడలో" అంటూ అత్త లంఘించుకొంది. పుట్టిన దగ్గరనుంచి రామిగాడు పెద్దవాడయీ వరకూ వాడి కబుర్లెన్నో ఏడుపుతో మిలాయించి చెప్పింది.

"అమ్మా మెస్త్రీ సత్తెంనేడా?" అని ఆఖరికి అడిగింది.

"ఆ కంట్రాక్టరుని అడిగినారా?" అని అడిగింది. అన్నీ తెలుసు కొనే వచ్చింది. అక్షరాలా మూడు వందలు కోడలికి ముట్టాయని స్పష్టంగా తెలుసుకొన్నాకే బయల్దేరి వచ్చింది.

"ఆళ్ళనడగడాని కొచ్చినావా?" అన్నాది కని పెడుతున్న కనకమ్మ.

"కొడుకుపోనాడు. పోనాడనే అడగడాని కొచ్చినాను" అని ఏడ్చింది చామాలు.

"కొడుకుండగా వోపాలీ వొచ్చినావు కావేమి?" అడిగింది కనకమ్మ.

"అడుగుతారమ్మా! అడుగునున్నవి కనబడవు. కడుపుకాలి ఏడుస్తున్నాను తల్లీ. మేస్త్రీ సత్తెం నేడా? మేస్త్రీ సత్తెం నూడ్డా?" అని యేడ్చింది చామాలు.

మేస్త్రీ సత్యం వచ్చాడు.

"నీకోసమే నూస్తున్నాను సత్తెం. అందరికీ మొనగాడివి వున్నావనే వొచ్చినాను సత్తెం" అని యేడ్చింది చామాలు.

"యేటే చామాలు గోల?" అన్నాడు సైకిలు దిగి సత్యం.

"డబ్బు! నువ్వు సెప్పినావుకదా డబ్బు! డబ్బుకొచ్చింది చామాలు" అన్నాది కని పెడుతున్న కనకమ్మ.

"నానే సెర్లోపడ్డం తల్లో" అని యేడుస్తున్నాది పార్వతి.

"నా నెంత గోలపెట్టినా ఎవ్వరూ ఒక్కమాటనరు! నువ్వు నాయం సెపతావని వొచ్చినాను" అన్నాది చామాలు.

"నాను నీకేటి సెయ్యగలను, చామాలూ?" అని ప్రశ్నించాడు సత్యం.

"కంట్రాక్టరిచ్చింది. అందులో అందులోనే తల్లికింత అనొద్దా?" అని ప్రశ్నించింది చామాలు.

"అందుకా వొచ్చినావు చామాలు? కోడల్ని తీసికెళతావను కొన్నాను! నాయం సెప్పమన్నావా? కొడుకు సచ్చిపోయినాడా? వాడి పెళ్ళాం పార్వతికి మీరుండే యింట్లో వాటా వొస్తుంది. మీ కొంపలో కుండా మలకా ఏటుంటే అట్లో నీ కోడలికి వాటా వొస్తుంది. తెలిసిందా? ఇక్కడ నీకొచ్చేది నెత్తిన సేతులే!" అన్నాడు మేస్త్రీ సత్యం.

సత్యం కొంత సత్యమే పలుకుతూ ఉంటాడు.

"నాయ మెక్కడుంది? కట్టుకున్న దానికి సెప్పినారు. కనుకున్న దానికి సెప్పినారుకారు. మా కొంపకూడా కోడలి కివ్వాలట! నాయమెక్కడుంది?" అంటూ నిజంగా నెత్తిమీద చేతులు పెట్టుకొని ఎవ్వరి మొహం చూడకుండా రొడ్డుకి వెళ్ళిపోయింది.

"కనకమ్మా సూసినావా? తల్లిని ! డబ్బే డబ్బు!" అన్నాడు మేస్త్రీ సత్యం.

"చామాలు ఎంటపెట్టేసినావుగాని నాదో సిన్నమాటుంది" అన్నాది కనకమ్మ.

"సెప్పు."

"ఇనాగా మెల్లిగా సెప్పాలి" అని మెల్లిగా రహస్యంగా అడిగింది కనకమ్మ.

"నా కోక కొనవా?" అని.

"నీ కెందుకో కోక?"

"రెండొందలు నీకు ముట్టినాయికదా! నాకు కోక్కావాను" అన్నాది కని పెడుతున్న కనకమ్మ.

"నాను పడ్డ పాటో? అందరినోర్లు నొక్కి పని గప్‌చిప్‌గా చేయించాను" అన్నాడు సత్యం.

"అందరి ఆడాళ్ళనోర్లునొక్క వెనక సాయం నీకు నానూ సేశాను"

"చేసినావు నిజవేఁ కొనుక్కో కోక, ఇస్తాను" అన్నాడు సత్యం.

"సూడు ఎంత ఘోరమో?"

"ఘోరమే! రామిగాడు చస్తే నాకు రెండొందలూ నీకో కోక వొచ్చినాయి."

"అది కాదురా ఘోరం. పార్వతికి మరో మొగుడున్నాడని చెప్పి నాను కానా? ఆడు మొన్నరాత్రే దాని గుడిసెకు చేరుకున్నాడు!"

"నిజంగా?"

"నిజం."

"ఘోరమే! కాని నాను సెప్పినట్టే ఐంది."

"నువ్వు సెప్పినట్టే ఐంది. అంతేనా? ఆడు పాలెంలో గేదెని బేర మాడుతున్నాడు" అన్నాది కని పెడుతున్న కనకమ్మ.